

Dmat Newsletter 4

KMO'S en de afschaffing van de effecten aan toonder: welke beslissingen dienen spoedig te worden genomen?

Vele KMO's denken dat de afschaffing van de effecten aan toonder hen niet aanbelangt maar enkel bedoeld is voor de beursgenoteerde vennootschappen. Ten onrechte, want alle KMO's die effecten aan toonder hebben uitgegeven, zullen zich eveneens moeten aanpassen aan de nieuwe regeling die aan het verdwijnen van deze vorm van effecten verbonden is.

De afschaffing van de effecten aan toonder werd gespreid over de periode van 1 januari 2008 tot 31 december 2013. De wetgever gaf de voorkeur aan een 'geleidelijke' omzetting om de betrokken vennootschappen en hun investeerders in staat te stellen zich aan de nieuwe wetgeving aan te passen. Een aanpassingsperiode was namelijk onontbeerlijk om de grootscheepse operatie die de dematerialisering van de effecten aan toonder toch is, te doen slagen.

De overgangperiode eindigt op 31 december 2013

Deze datum lijkt nog vrij ver. Toch mogen de KMO's niet treuzelen om de nodige maatregelen te nemen. De afschaffing van de effecten aan toonder en de tenuitvoerlegging van de dematerialisering van effecten kunnen immers niet van de ene op de andere dag tot stand worden gebracht. Ze vereisen - vooral voor de KMO's - dat wordt nagedacht over de voor- en nadelen van de verschillende vormen van effecten, gedematerialiseerd of op naam, en in voorkomend geval ook over de rechtsvorm van de vennootschap. Statutaire wijzigingen kunnen dus nodig zijn.

Bovendien zou de overhaasting aan het einde van het proces deze dematerialisering wel eens ingewikkelder kunnen maken, en voornamelijk bij de professionals - notarissen, financiële en boekhoudkundige instellingen, vereffeninginstellingen en erkende rekeninghouders - tot een zekere verzadiging kunnen leiden. Het is in dat geval mogelijk dat de KMO's de door hen gewenste structuur niet meer binnen de gestelde termijn kunnen invoeren.

Voor de KMO's is het dus absoluut noodzakelijk nu al professionals te raadplegen om na te gaan welke oplossing het best bij hun specifieke situatie past.

1. Statutenwijziging

Vennootschappen die effecten aan toonder hebben uitgegeven, moeten hun statuten vóór 1 januari 2013 aanpassen, voor zover ze over gedematerialiseerde effecten wensen te beschikken en deze vorm van effecten nog niet in hun statuten is opgenomen. Heel wat naamloze vennootschappen van een zekere omvang lijken weliswaar overtuigd van de noodzaak om hun statuten aan te passen, maar er blijven tal van kleine bedrijven waarvan de statuten niet werden gewijzigd.

Als de vennootschap over gedematerialiseerde effecten wenst te beschikken en haar aandeelhouders wil laten kiezen tussen dematerialisering of omzetting van de uitgegeven effecten aan toonder in aandelen op naam, zal ze niet alleen haar statuten moeten aanpassen maar ook al het nodige moeten doen om een erkend rekeninghouder of een vereffeningsinstelling aan te wijzen. Ze zal ook haar register van effecten op naam moeten bijhouden.

2. Reflectie over de voordelen van de vorm van de effecten: op naam of gedematerialiseerd?

2.1. Gedematerialiseerde effecten:

Effecten aan toonder boden vooral het voordeel dat ze anoniem en gemakkelijk overdraagbaar waren. Gedematerialiseerde effecten zijn de 'gemoderniseerde', 'scripturale' vorm van deze effecten aan toonder. Ze bieden a priori meer vertrouwelijkheid dan de effecten op naam, wat belangrijk kan blijken voor familiebedrijven. De in pandgeving van de effecten zal discreter verlopen, net als het doorgeven ervan, in het bijzonder via een schenking. Deze discretie heeft echter ook een *minpunt* en dit wegens de nieuwe wettelijke bepalingen op het gebied van de voorkoming van het witwassen van geld (wet van 18 januari 2010). Op grond daarvan is een aangifte bij de emitterende vennootschap verplicht bij een participatie van meer dan 25% van het kapitaal (nieuw artikel 515 bis van het Wetboek van vennootschappen).

Voor de emittent houdt de gedematerialiseerde structuur recurrente kosten in waarmee rekening moet worden gehouden: naast de vereiste verandering van de statuten is de aanwijzing nodig van een financiële instelling (erkend rekeninghouder) of een vereffeningsinstelling (Euroclear Belgium) om de gedematerialiseerde effecten te centraliseren. De erkende rekeninghouders en Euroclear Belgium passen uiteenlopende tarieven toe, die op eenvoudige aanvraag bij hen kunnen worden verkregen.

2.2. Effecten op naam:

Effecten op naam maken een status-quo mogelijk: er is wettelijk geen aanpassing van de statuten vereist. Elke vennootschap beschikt in principe al over een register op naam en haar beheer is doorgaans al intern georganiseerd.

In tegenstelling tot de gedematerialiseerde effecten zullen alle transacties met effecten op naam, in pandgeving,

verkoop, schenking, ... aanleiding geven tot een melding door de emittent, die in het register moet worden opgenomen.

Dat register mag volgens het Wetboek van vennootschappen voortaan elektronisch worden beheerd. De Koning kan maatregelen nemen om het elektronisch register te organiseren, maar heeft dat tot nu toe nog niet gedaan.

Het bijhouden van het register op naam heeft echter een nadeel: het correcte beheer van een register vereist de invoering van een systeem om de relevante documenten (bewijs van de overdrachten) te archiveren, onder de verantwoordelijkheid van de bestuurders. Daarbij valt op te merken dat het register in feite vaak niet strikt genoeg wordt beheerd.

3. Vorm van de vennootschap

Na de herlezing en de eventuele aanpassing van haar statuten in het kader van de dematerialisering, zou de vennootschap ook kunnen nadenken over haar rechtsvorm.

In principe zou de vorm van de vennootschap moeten overeenkomen met haar economische realiteit, de structuur van haar aandeelhouderschap, haar soort activiteit, ...

Het bestaan van effecten aan toonder en de vlotte overdraagbaarheid ervan hebben bijgedragen tot de toename van het aantal naamloze vennootschappen in België. Doordat deze stimulans voortaan wegvalt, is de kwestie van de vorm van de vennootschappen nu acuter.

Het spreekt vanzelf dat sommige ondernemingen voor de vorm van een naamloze vennootschap kozen omdat deze vennootschapsvorm het imago uitstraalt van een grotere vennootschap, die principieel openstaat voor een hoger kapitaal. Toch zou de vorm van een BVBA eventueel beter aangepast kunnen zijn aan bepaalde zogenoemde 'familiale' vennootschappen. Bij dit onderzoek van de voor- en nadelen is de medewerking nodig van professionals - notarissen, boekhouders,... - met wie de vennootschap een vertrouwensrelatie onderhoudt.